
Uvodnik

Spoštovane bralke in bralci!

Že dolgo nismo imeli vsebinsko tako raznolike številke, kar samo dokazuje, da je v strokovni javnosti vse bolj prisotno prepričanje, da je varnost zelo široko in kompleksno področje in da jo lahko zagotavljamo samo celovito, seveda z dobrim poznavanjem njenih parcialnih zakonitosti. V prispevku s pomenljivim naslovom »Zasebnost v pametnih mestih ali zasebnost za pametne ljudi?« avtorja Damjan Fujs in Blaž Markelj v določeni meri relativizirata vsesplošno navdušenje nad novimi tehnologijami. T. i. pametna mesta (angl. *Smart cities*) temeljijo na napredni, »pametni« tehnologiji, ki je ljudem prijazna, jim omogoča dostop do storitev s pomočjo številnih programskih rešitev, tudi aplikacij na mobilnih napravah, hkrati pa predstavlja veliko tveganje za poseg v človekovo zasebnost. Rezultati njune raziskave (kar malo presenetljivo) kažejo, da ljudje niso ravno pripravljeni bivati v pametnih mestih, saj jih skrbi raven potrebnega računalniškega znanja, kar pa izhaja iz posameznikovega nepoznavanja pametnih mest. Poleg tega ugotovitve kažejo na nezaupanje v privatizacijo številnih javnih storitev, saj bi po mnenju respondentov podatke, pridobljene v pametnih mestih, morala upravljati država in ne zasebna podjetja. S podatki in njihovim upravljanjem se na primeru spletnega bančništva ukvarjata tudi Kaja Prislan in Branko Lobnikar. V prispevku analizirata vedenje uporabnikov spletnega bančništva in na osnovi raziskave ugotavljata, da so anketiranci sicer dobro ozaveščeni o nevarnostih pri uporabi spletnega bančništva, vendar je kljub temu še vedno zaznati neprimerne prakse pri zaščiti ključnih podatkov. Poleg tega opozarjata na nizko stopnjo samoiniciativnosti pri uporabi varnostnih ukrepov, zato je za dvig stopnje varnosti pri uporabi spletnega bančništva ključna prav zavzetost uporabnikov, čemur se bo treba v prihodnje bolj posvetiti.

Danijel Prevolshek, Jerica Lipec in Rok Hacin so proučevali strokovno usposobljenost in osebnostne značilnosti strokovnih delavcev v slovenskih zaporih. Izhajajoč iz rezultatov ankete ugotavljajo, da strokovni delavci kot najpomembnejša strokovna znanja izpostavljajo komunikacijo s težavnimi strankami, reševanje konfliktnih situacij, osnovno znanje psihologije, poznavanje zakonodaje in vodenje svetovalnih razgovorov. Kot najpomembnejše osebnostne lastnosti pa strokovni delavci prepoznajo odločnost, empatijo, komunikativnost, zanesljivost in strpnost. Pri tem ni nepomembno, da avtorji opozarjajo tudi na možnost, da so bili nekateri odgovori determinirani z vidika družbene zaželenosti odgovorov, ki koreninijo v strahu pred razkritjem identitete respondentov in posledično morebitnih sankcij. Matej Velikonja se v prispevku loteva nikdar izpete teme policijske diskrecije, in sicer analizira diskrecijske odločitve policistov pri pridržanju voznikov pod vplivom alkohola. Ugotavlja, da diskrecijska pravica, kot jo dopušča Zakon o pravilih cestnega prometa, predstavlja ustrezen kompromis med policijskim zagotavljanjem varnosti in prevelikim poseganjem policije v človekove pravice. Pri tem ukrepanje policista v primeru, ko voznik ravna v nasprotju z zakonsko normo, ki po črki zakona največkrat vodi v represivne ukrepe, sooči z možnostjo uporabe taktičnega preudarka, kar mu daje možnost diskrecijskega odločanja o tem, katero pooblastilo oz. kateri ukrep bo v dani situaciji uporabil.

Zadnja dva prispevka sta študiji primera zagotavljanja različnih vidikov varnosti in zaščite ljudi v dveh mestnih občinah. Aljuška Petek in Katja Eman predstavljata primer zagotavljanja varnosti v Mestni občini Murska Sobota. Z analizo subjektov, ki delujejo na področju zagotavljanja varnosti v lokalni skupnosti, in dejavnikov preprečevanja kriminalitete (policijsko delo v skupnosti, kriminalna žarišča, sodelovanje občanov in strah pred kriminaliteto) ugotavljata, da je proučevana mestna občina varna lokalna skupnost, kar potrjujejo tako razgovori z deležniki zagotavljanja varnosti kot tudi policijska statistika. V zadnjem prispevku se Katarina Lindič in Andrej Sotlar na primeru Mestne občine Ljubljana ukvarjata z nehvaležnim napovedovanjem odziva sistema zaščite in reševanja v primeru rušilnega potresa v urbanem okolju. Nehvaležnim zato, ker je potres naravna nesreča, na katero ljudje nimamo vpliva, na posledice rušilnega potresa pa vplivajo številni dejavniki. Mestna občina Ljubljana zaradi svoje lege, značilnosti tal, goste poseljenosti in velikega števila dnevnih migrantov sodi med potresno najbolj ogrožena območja Slovenije. Najučinkovitejši preventivni ukrep pred posledicami rušilnih potresov je ustrezna gradnja, ki temelji na doslednem spoštovanju gradbenih predpisov. Občina ima kvalitetno izdelane dokumente za zaščito in reševanje ob potresu, kljub vsemu pa sama ne bi zmogla izpeljati tako obsežne zaščitno-reševalne akcije, kot bi jo zahteval rušilni potres, zato bi, skladno z načrti, potrebovala pomoč države, drugih občin in verjetno tudi mednarodno pomoč.

Številko zaokrožujeta še dva zapisa. Ajda Šulc in Aleš Bučar Ručman sta pripravila poročilo s posveta »Parkiraj izgovore drugim! Ne na mesta, rezervirana za invalide!«, ki je del projekta Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru, Mestne občine Ljubljana in Javne agencije RS za varnost prometa, namenjen raziskovanju, opozarjanju, ozaveščanju in izobraževanju ter s tem izboljšanju situacije glede neupravičenega parkiranja na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide. Gorazd Meško pa je pripravil zapis v spomin na preminulega profesorja Vladimirja Sergeevicha Komissarova s Katedre za kazensko pravo in kriminologijo Pravne fakultete Moskovske državne univerze – Lomonosov, s katerim sta orala ledino pri vzpostavljanju sodelovanja med obema institucijama.

Naj za konec napovem dogajanje v reviji Varstvoslovje v letu 2018. Druga in četrta številki bosta, kot je že navada, v angleškem jeziku, tretja pa bo tematska in bo ponudila vpogled v doseženo stopnjo profesionalizacije varnostnih in nadzorstvenih organizacij v Republiki Sloveniji. Tematsko številko bomo posvetili 20-letnici izdajanja revije, ki sovpada tudi s 45-letnico Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru.

Spoštovane avtorice in avtorji, hvala lepa – še naprej ste vljudno vabljeni, da svoje ugotovitve delite s slovensko strokovno javnostjo. Iskrena hvala tudi recenzentom, tehničnim urednicam in lektorici, ki pomembno prispevajo k ustreznosti kakovosti naše revije!

Izr. prof. dr. Andrej Sotlar
Glavni in odgovorni urednik